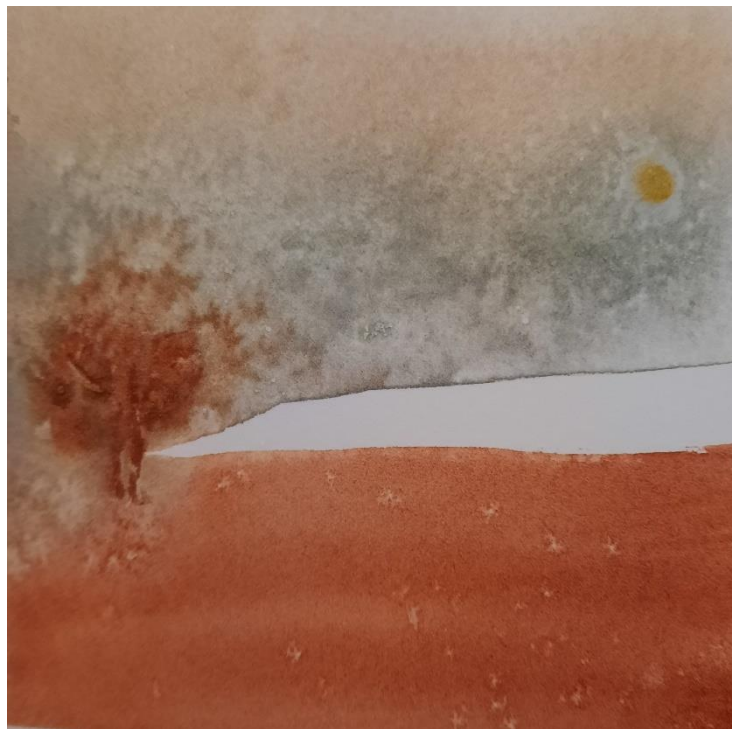

JEBRON INFO

MAANDELIJKS DIGITAAL INFOBLAD

September- November 2023

JEBRON

2023-2024

Inhoud

02 Van die dromen

03 AGENDA SEPTEMBER – NOVEMBER 2023

04 Woorden vanuit het leerhuis

09 De woede van Tom Lanoye: 'Elke homo zal opnieuw een verdoken pedo worden genoemd'

14 Koert Debeuf: 'Wir schaffen das is de grootste morele slag die Europa ooit aan IS heeft toegebracht'

18 Zaak Sanda Dia: "Het is fictie te denken dat er geen klassenjustitie zou bestaan"

22 Abdelkader Benali: 'Het wordt steeds belangrijker dat we jonge mensen grondig en accuraat leren lezen. Dat ze leren wat nep is en wat niet'

JAARTHEMA: GESTALTEN VAN VREDE

Van die dromen

Een gedicht van Karel Eykman – om een nieuw werkjaar mee te beginnen

Van die dromen
van een ladder in de nacht
zijn er om te weten
wat je hoopt, wat je verwacht.
In je leven

Engelen zweven
In je leven om
je heen en op en neer
Hun gefladder
langs je ladder
is bij je, altijd weer.

En we krijgen
als we stijgen
mooie ideeën in onze kop
en we halen
met idealen
hogerop de hoogste top.

Je zal het merken
Het zal je sterken
bij iedere stap bij iedere sport
je gaat verkeren
in hoger sferen
tot je er duizelig van wordt.

Eenmaal boven
Moet je eraan geloven
Want je moet ook weer naar beneden
langs de treden
naar beneden
maar je engel daalt met je mee

Tereug op aarde
blijft van waarde
wat je zocht en wat je vond.
Blijf daarvoor open
blijf daarop hopen
met beide benen op de grond.

AGENDA SEPTEMBER – NOVEMBER 2023

INHOUDELIJK THEMA VAN HET NIEUWE WERKJAAR 2023-2024

JAARTHEMA: GESTALTEN VAN VREDE

Maandag 4 september van 19.30 tot 21.45 in De Mantel van Sint Maarten : **BIJBELS LEERHUIS**. We lezen verder in Numeri (inspirerende teksten van Jonathan Sacks over hoofdstuk 16)

ZONDAG 10 september om 10.30 in de WERFKAPEL.

Inleidende viering op ons jaarthema.

Deze viering wordt voorbereid door Stefaan (voorzitter van Vredeshuis Aalst)

Met focus op de betekenis van het Aalsters Vredeshuis en de stichter Jef De Loof.

Zondag 24 september om 10.30 uur in De Werfkapel: **Viering met als thema “De andere wang aanbieden”** (Bergrede van Matteüs) met als focus: Nelson Mandela
Deze viering wordt voorbereid door groep 1.

Maandag 2 oktober van 19.30 tot 21.45 in De Mantel van Sint Maarten : **BIJBELS LEERHUIS**. We lezen verder in Numeri en staan stil bij de hoofdstukken 17 en 18.

Dinsdag 3 oktober om 20 uur in Erembodegem: **dagelijks bestuur**

Zondag 8 oktober om 10.30 uur in De Werfkapel: **Viering met als thema “De inspiratie van Pax Christi**

Deze viering wordt voorbereid door groep 2.

Zondag 22 oktober om 10.30 uur in De Werfkapel: **Viering met als thema de figuur van Dietrich Bonhoeffer** (met nadruk op het maken van moeilijke keuzes maken vanuit gewetensvragen)

Deze viering wordt voorbereid door groep 3.

Zondag 5 november om 10.30 uur in e Werfkapel: **Allerheiligenviering rond Matteüs 18** (omgaan met tegenstellingen binnen de christelijke gemeenschappen.

Deze viering wordt voorbereid door groep 1.

Maandag 6 november van 19.30 tot 21.45 in De Mantel van Sint Maarten :
BIJBELS LEERHUIS. We lezen verder in Numeri en staan stil bij de hoofdstukken 19 en 20.

Zondag 19 november om 10.30 uur in de Werfkapel: **Si vis pacem para bellum**
(als je vrede wil moet je de oorlog voorbereiden)

Deze viering wordt voorbereid door groep 4 (Stefaan)

Woorden vanuit het leerhuis

Nabeschouwing bij ons leerhuis van 13 juni 2023 (Piet Van Damme)

1 De Joodse bijbel is grofweg 2200-2300 jaar geleden geschreven door mensen. Beetje kort door de bocht maar het ligt voor het grootste deel in die orde van grootte.

2 Paul heeft er in het verleden al vaak op gewezen dat de tijd van de schrijver vaak belangrijker is dan de tijd waarover hij schrijft om een tekst te begrijpen.

3 We lezen de tekst zoals hij er staat en proberen te begrijpen, situeren.

4 Sommige teksten liggen moeilijk of wijzen we af omdat ze in de wereld van vandaag niet te begrijpen/verdedigen zijn. Cfr gisteren: de steniging omwille van het overtreden van de wetten op het houden van de Sabbat. We kunnen de tekst plaatsen in zijn context, nuanceren, vergoelijken maar met de tekst zoals hij er staat rijden we ons vandaag vast. Zo zijn er talrijke teksten die voor ons niet "bruikbaar" zijn.

5 Aan de andere kant van het spectrum hebben we teksten die voor ons zeer inspirerend zijn. Cfr alles wat een vertaling is van "ik, mens, zal er zijn voor jou, jij die ook een mens zijt". In al zijn verschijningsvorming zijn dat teksten die van onze samenleving een meer menselijke samenleving vormen. Die krijgen van ons fluo-kleurtje bij het lezen.

6 Dat (4 en 5) maakt dat ik niet anders kan dan de bijbel relativiseren. Mensenwerk met hoogte- en dieptepunten. Ik ken de basisteksten van de andere religies onvoldoende om er uitspraken over te doen, maar de Joodse bijbel zoals hij voor mij ligt (met alle taal- en vertaalproblemen erbij), is wereldliteratuur en een indrukwekkende poging van mensen om zin te geven aan hun bestaan.

7 Als ik dan advocaat van de duivel mag spelen, op welke basis wijs ik teksten af of hemel ik ze op? Welk recht heb ik om mij te verzetten tegen een fundamentalistische interpretatie, een wettisch (in de oude zin van het woord) gebruik van teksten die hel en verdoemenis te preken? Enkel en alleen volgens het principe van 'aan de vruchten herken je de boom'? Ik citeer uit de viering van Goede Vrijdag (2023):

Als Pilatus dan aan Jezus vraagt: "wat is waarheid?" wil hij er zich eigenlijk vanaf maken met een handigheidje. Jezus deed er het zwijgen toe bij Pilatus, maar in de synagogen heeft hij het verteld: de waarheid is dat je aan de vruchten de boom herkent. Vrij vertaald: iets waar een ander aan ten onder gaat, is geen vooruitgang. Iets waar een ander minder van wordt, is geen groei. Iets wat een ander het recht ontnemt zichzelf te zijn, mogen wij geen vrijheid noemen.

lets waar de minste niet de meeste aandacht krijgt, mogen wij geen gemeenschap noemen. (Brochure Broederlijk Delen 2017) Als politieke keuzes tot oorlog leiden, dan zijn het verkeerde politieke keuzes, dan zijn de uitgangspunten verkeerd en de beslissingen noodlottig. En dan moeten we dat luidop durven zeggen. Ogen openen, tegen schenen schoppen en toch perspectief bieden (Vastenkalender 2023 – 3 maart).

Met dit alles in mijn achterhoofd probeer ik voor een traditionele parochie, met ook charismatici, supertraditionele kerkgangers, mensen zonder enige leerhuiservaring, mensen die sinds generaties dogma's slikken die ze niet begrijpen en waarvan ze niet weten door wie, waarom en wanneer ze op onze kerkelijke boterham zijn gesmeerd, voor dat publiek die nog steeds beschikt over gezond verstand, probeer ik ongeveer maandelijks een zinvolle homilie te geven over de lezingen van die dag, over teksten die mij liggen maar ook over deze die mij niet liggen. Ik zie de Jebron-leerhuismomenten dan ook als een vorm van bijscholing zoals ik er gans mijn beroeps carrière lang regelmatig volgde, zonder te weten wanneer bij welke patiënt of in welke omstandigheden dit van nut zou zijn.

Toepassingen in twee bijbelse overwegingen bij dezelfde teksten.

HOSEA 6,1A.3-6

Zo spreekt de Heer: "In hun nood zullen zij naar Mij uitzien en zeggen: Wij willen de Heer liefhebben, ons inspannen om Hem te kennen. Zo zeker als de dageraad vertoont Hij zich, komt Hij over ons als de regen, als de lenteregen die de aarde drenkt. Wat moet Ik met u beginnen, Efraïm? Wat moet Ik met u beginnen, Juda? Uw vroomheid is als de morgennevel, als de dauw die vroeg in de morgen verdwijnt. Daarom heb Ik op u ingeslagen door de profeten, heb Ik de dood gebracht door de woorden van mijn mond: mijn oordeel brak door als het licht. Want vroomheid wens Ik, geen offergaven, en liefde voor God meer dan brandoffers."

MATTEÛS 9,9-13

In die tijd trok Jezus verder. Hij zag iemand aan het tolhuis zitten die Mattheüs heette, en Hij zei tot hem: 'Volg Mij'. De man stond op en volgde Hem. Terwijl Hij nu in diens woning aan tafel aanlag, kwamen ook vele tollenaars en zondaars met Jezus en zijn leerlingen aanliggen. Toen de Farizeeën dat zagen, zeiden ze tot zijn leerlingen: "Waarom eet uw Meester met tollenaars en zondaars?" Jezus hoorde dit en zei: "Niet de gezonden hebben een dokter nodig, maar de zieken. Gaat heen en leert wat het zeggen wil: Ik wil liever barmhartigheid dan offers. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

Piet Van Damme in (in de viering van 11 juni in Sint Anna Aalst)

Heerlijk, de lezing uit de profeet Hosea. Het volk is vol goede bedoelingen: "laat ons terugkeren naar de ENE, Hij is als de lenteregen die de aarde drenkt." Maar de werkelijkheid was toch iets minder vroom.

Hosea leefde in het Noordrijk in het midden van achtste eeuw BC, ten tijde van koning Jeroboam II. Hij is een tijdgenoot van de profeten Amos en Jesaja. Het is een tijd van economische en politieke bloei enerzijds en godsdienstig verval anderzijds. Na de dood van koning Jeroboam II in 743 volgt een periode van politieke instabiliteit met bloedige troonwisselingen waarbij in tien jaar tijd vijf koningen op de troon zitten en het eindigt met de val van Samaria in 721 en de deportatie van de inwoners naar Assyrië. Maar daar verwijst Hosea niet meer naar, dus is hij waarschijnlijk kort daarvoor overleden.

In de hoofdstukken die voorafgaan aan het fragment dat we vandaag horen, gaat de ENE verschrikkelijk te keer tegen het volk en vooral tegen de priesters omdat zij de ENE, God, verlaten hebben. En als het volk zegt dat het zijn leven zal beteren, dan heeft God daar zijn bedenkingen bij: uw brandoffers en offergaven kunnen mij gestolen worden, ik wens echte erkenning.

En wat dat kan betekenen lezen we in de evangelietekst van vandaag. Matteüs is een tollenaar. Hoe zat het systeem in elkaar? De Romeinen eisten belastingen, tollenaars deden een voorstel: (laat ik het voor het gemak even in hedendaagse munten vertalen) ik kan zoveel miljoen euro voor jullie ophalen. De Romeinen kozen dan gewoonlijk voor de hoogste bieder die dan maar moest zien dat hij aan zijn centen geraakte. Deze tollenaar zal er dan uiteraard voor zorgen dat hij het beloofde bedrag ophaalt en liefst nog iets meer. Het is eigenlijk iemand die voor eigen rekening de belastingen int, het deel dat de Romeinen eisen aan de Romeinen geeft en het overschot in zijn zak steekt. De reden dat tollenaars niet geliefd waren, is duidelijk: belastingen innen en zakkenvullen. En bovendien hadden zij veel contacten met de Romeinse bezetter, versta: een vorm van collaboratie, wat hen op de koop toe onrein maakte en extra verdacht.

Tot zo iemand zegt Jezus: kom en volg mij. En het huis van Mattëus zit vol met dat soort volk: tollenaars en zondaars. Bij die mensen gaat Jezus aanliggen tot grote ergernis van de goegemeente, hier vertegenwoordigd door de Farizeeën die vinden dat je dat soort volk gewoon moet mijden, links laten liggen, negeren. Daarop zegt Jezus: als je je alleen bezighoudt met je eigen kennissenkring en, overtuigd van je eigen gelijk, waarheden zit te verkondigen in je eigen bubbel, als je alleen met gelijkgezinden spreekt dan doe je eigenlijk niks. Leer buiten de lijntjes te kleuren, leef in de echte wereld, daar is werk aan de winkel. Daar lopen mensen rond die hulp nodig hebben. En deze keer gaat het niet over armen of sukkelaars, nee tollenaars waren rijk. Mensen zonder financiële problemen maar met een morele armoede die hen beklagenswaard maakt. Jezus keurt het gedrag van de tollenaars niet goed, maar confronteert hen met hun gedrag. Bij de evangelist Lucas lezen we het verhaal van Zacheüs, ook een tollenaar maar klein van gestalte, en om Jezus te kunnen zien, klom hij in een boom. Jezus die voorbijkwam sprak hem aan, nodigde zichzelf uit om bij hem thuis te eten en het einde van het verhaal is dat Zacheüs, de tollenaar alles wat hij onrechtmatig aan belastingen geïnd had teruggaf.

In onze maatschappij lopen ook heel wat mensen rond die welstellend zijn, maar met ethisch normen waar op zijn minst een reukje aan zit. Laat we om te beginnen in eigen boezem kijken als het over geldgewin gaat. De verleiding is groot om dan onze morele normen ook wat uit te rekken. En als we voor eigen deur geveegd hebben, is het onze plicht om in te gaan tegen een bepaalde egoïstische mentaliteit waarbij alleen geld belangrijk is.

Uit het leven en het voorbeeld van Jezus heb ik een milde maar compromisloze boodschap overgehouden. Zonder compromis, dit wil zeggen: mensen zijn belangrijker dan economie; maar ik ben niet zo naïef te denken een wereld zonder economische spelregels leefbaar is. Economische wetmatigheden kunnen oorlogen veroorzaken, maar waarom gebruiken we diezelfde wetmatigheden niet om vrede te brengen. Economie kan mensen op de vlucht jagen maar kan er ook voor zorgen dat mensen niet moeten vluchten. En dat is het geloof dat buiten de muren van de kerk moet gerealiseerd worden. Dat is het geloof dat we van maandag tot zaterdag moeten beleven, zo niet dan hebben we hier op zondag niets te zoeken. En dat brengt

ons terug bij de irritatie van de ENE, God, in de eerste lezing. Wat gij aan reukoffers en wierook brengt naar de tempel kan mij niet schelen als je geen zorg draagt voor je medemensen. Daaraan zal ik weten of je het echt meent. Dat is pas de negenproef.

Piet Van Damme

Frie Niesten (deelnemer aan het leerhuis in Mechelen) – een viering in een parochiekerk in Mechelen

Beste medegelovigen,

Het is zo' n 700 jaar voor Christus dat Hosea God de wens laat uitspreken dat hij vroomheid en liefde verkiest boven al de brand- en andere offers die op dat moment een belangrijk deel uitmaakten van de Bijbelse vroomheid. Die kwamen voort uit het principe: als wij iets geven aan God, zal Hij ons wel goed gezind zijn.

Hosea stelt vandaag de authenticiteit ook van ons geloof in God centraal: waar gaat het ons werkelijk om als wij liturgie vieren en als wij in ons dagelijks leven volgelingen willen zijn van Christus?

De Israëlieten van toen dienen God wel, maar niet met hun hele hart. Ze verwachten dat God vergeeft, maar er blijkt weinig schuldbesef te zijn. Het volk van God is meer uit op wat ze van Hem kunnen krijgen dan dat het hen om God zelf gaat.

Geloven in God of geroepen zijn door Jezus daarover gaat het ook in het evangelie.

Wat we daarin horen is een bedrieglijk eenvoudig verhaal. Jezus zegt: "Volg mij" Mattheüs staat op en volgt Hem. Punt. Gedaan.

Leerling worden van Jezus, eenvoudiger kan het niet, zo lijkt het.

Bedrieglijk eenvoudig zei ik, want voor Mattheüs betekent dit wel een totale ommekeer is zijn leven.

Tollenaar Mattheüs had een goed bestaan met een ruim inkomen, daar stonden tollenaars immers voor gekend. Maatschappelijk geniet hij van rijkdom en aanzien maar verder wordt hij, als belastingontvanger en zoals iedereen die omgaat met niet-joden, door zijn gemeenschap uitgesloten.

Hij moest belasting heffen en kon je bevoordelen, maar hij kon het je ook moeilijk maken. Hij moest schipperen tussen samenwerking met de Romeinen, de bezetter en samenwerken met de Joden, zijn volk dat hem niet genegen was.

Als hij vandaag na een eenvoudige oproep gehoorzaamt en opstaat om Jezus te volgen blijft er van dat alles niet veel meer over. Zijn broodwinning is weg, zijn bestaan wordt onzeker, zijn maatschappelijke positie is naar de vaantjes en zijn religieuze positie verandert volkomen.

Was Mattheüs gelukkig? of ongelukkig? Was hij een gelukzoeker en Had hij zin in avontuur? Was hij op zoek naar één of andere goeroe? We weten het niet.

We vinden hem even later wel terug, samen met Jezus en zijn leerlingen, aan tafel temidden tollenaars en zondaars

Dan zijn er ook nog de Farizeeën die alweer aan het morren zijn.

Het zou ons ook kunnen overkomen. Wat zouden wij zeggen als we Jezus zien optrekken met collaborateurs en afpersers – meer nog, als hij er zo-één uitkiest om zijn dichte leerling te zijn? Stel het je maar even voor!

En toch is het dat wat er hier gebeurt. Tevoren heeft Jezus een paar vissers tot zijn kring geroepen. Niet bepaald de meest hoog aangeschreven mensen, maar dan toch een eerbaar beroep. Nu roept hij iemand die alom veracht wordt en zelfs 'wettelijk onrein' is wegens zijn contacten met heidenen.

Met dat zootje gaat Jezus dan ook nog aan tafel .

“Ik pin je niet vast op je tekortkomingen zelfs niet op die zware inbreuken van jou, ik bekijk je niet uit de hoogte en beschouw je niet als een zwakkeling” is zijn, in die tijd, heel bijzondere boodschap voor dit slag van mensen.

Hij begeeft zich in hun wereld en mijdt de ‘zondaars’ niet... Hij praat met hen, gaat in op hun noden, zorgen en ziekten, beantwoordt hun vragen en problemen. Wie hem volgt als hij roept, is welkom, welkom in het clubje ‘tollenaars en zondaars’, welkom bij de ‘rafelrandmensen’, welkom bij wie beseffen redding nodig te hebben.

Daarmee illustreert Hij ons zijn radicale boodschap, zijn ideaal. Ook deze mensen horen bij hem en Hij heeft zelfs *tafelgemeenschap* met hen en nog sterker uit die zondaars *roept* hij zijn leerlingen.

Hetgeen gebeurt is erg ingrijpend: Hij roept Mattheüs *terwijl hij voor zijn tolhuis zit...* en de man staat op en omringd door zijn collega’s volgt hij Jezus. Hij wordt daarbij *niet* uit z’n milieu gehaald, maar blijft er gewoon middenin, maar nu als een ‘geroepene’ die zijn contacten gebruikt om ook anderen met Jezus in aanraking te brengen.

Ieder mens heeft kwaliteiten maar geen mens is volmaakt, ieder mens is onaf en zondig (op velerlei manieren), juist daarom moeten we trachten om niemand, om welke zwaarwichtige reden dan ook, *af te stoten of uit te sluiten*, maar juist op te nemen in onze *gemeenschap*. Het zijn juist de zieken die genezen moeten worden. Zoek ze op en wees in hun midden, wees hen nabij...

Het lijkt zo makkelijk, zo simpel.

Iemand aanvaarden zoals hij is met zijn kwaliteiten en zijn tekorten. Mee feesten als het goed is en troosten en luisteren als het fout loopt. Dat getuigt niet alleen van vriendschap maar ook van ‘mededogen’. Beiden hebben te maken met ‘je kwetsbaar opstellen’ met het besef dat wij allemaal hetzelfde diepe verlangen hebben: erkend, gerespecteerd en bemind te worden.

Mededogen staat hier lijnrecht tegenover het wij-zij-denken dat meent mensen te mogen opdelen in twee soorten, goede en slechten, vriend en vijand.

Aan de wij-zij-denkers zegt Jezus: ‘Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.’ Jezus kiest voor mededogen als levensmotief. Bij hem is het een levenshouding van waaruit hij kan zeggen: “Maak je om mij geen zorgen, maar die en die daar, dat kind, die oude vrouw, die jongen in de gevangenis, daar gaat het niet goed mee, voor hem moet je zorgen.” Hij vindt mensen belangrijker dan zichzelf en eigenlijk vraagt hij niets anders dan: kijk toch eens hoe ongelooflijk prachtig en kostbaar wij allemaal zijn; zorg goed voor elkaar, wees daarbij voorzichtig en zacht.

“Volg mij!” roept hij, kort en krachtig!

De woede van Tom Lanoye: 'Elke homo zal opnieuw een verdoken pedo worden genoemd'

Uit Knack van 02/08/2023

Als Tom Lanoye zich kwaad maakt, zal Vlaanderen dat geweten hebben, zelfs al wordt hij eind augustus 65 en is hij al enige tijd angry young man af. In zijn jongste pamflet Woke is het nieuwe Marrakeshpact, een uitgebreide bewerking van zijn Paul Verbraekenlezing in het Antwerpse Zuiderpershuis, viseert hij niemand minder dan opper-Vlaming Bart De Wever (N-VA).

In uw 'anti-antiwokepamflet' geeft u omstandig kritiek op het 'denken' van Bart De Wever – de aanhalingstekens staan er niet toevallig.

Tom Lanoye: Ik heb me kapot geërgerd aan die twee boekjes van De Wever, Over identiteit en Over woke. Zijn antiwokediscours rammelt aan alle kanten. Het is academische flessentrekkerij en derderangspropaganda, verkocht als analyse. Waar bleef de kritiek van onze sociologen en filosofen? Wokisme bestaat niet. Er zijn geen scholen in het wokisme, geen literaire, intellectuele of politieke voortrekkers. Hoe kan het dan dat De Wever zo'n brokkelig fenomeen gelijkschakelt met een geijkte filosofische stroming als het postmodernisme? Wat een ridicul amalgaam.

Wokies zitten zagezegd overal, maar ze weten niets en ze kunnen niets, en toch zouden ze in staat zijn om de hele westerse beschaving ten val te brengen. Dat is de retoriek van de Koude Oorlog all over again, met Bart De Wever als onze Joseph McCarthy, de Amerikaanse senator die in de jaren vijftig opriep tot een heksenjacht op de communisten – te weten: iedereen die niet dacht zoals hij.

U bent geen fan van Bart De Wever, beleefd gezegd.

Lanoye: Intellectueel is zijn kritiek op de critical race theory ondermaats en platvloers. Je leest alleen waarom hij daartegen is, niet wat de aanhangers van die theorie zeggen: dat ras een sociale constructie is, die gebruikt wordt voor maatschappelijke en politieke onderdrukking. Politiek begrijp ik al helemaal niet wat De Wever wil bereiken door woke zo nadrukkelijk tot een centraal thema te bombarderen. Zo helpt hij niet de N-VA, maar speelt hij in de kaart van het Vlaams Belang.

Wokies weten niets en kunnen niets, en toch zouden ze in staat zijn om de hele westerse beschaving ten val te brengen.

U voorspelt dat De Wevers kruisvaart tegen woke zal uitdraaien op 'het tweede Marrakesh' van de N-VA. Dus op een nieuwe electorale nederlaag.

Lanoye: Elke sympathisant van het Vlaams Belang schildert De Wever al maanden af als een superwoker: eerst begint hij te rellen rond woke en vervolgens moet hij toch zijn kak intrekken. Hij kan nooit zo ver gaan als de ranzigste flaminganten. Toch speelt hij voluit 'cultuuroorlogje' op hun terrein. Waarom doet hij dat? Ik zie een paar mogelijkheden.

Ofwel beseft hij dat er echt geen enkel argument overblijft om deze Vlaamse regering te verdedigen. Heilstaat Vlaanderen doet het vaak nog slechter dan het knutselbeleid van bricolage België. Dus komt een dik rookgordijn goed van pas.

Ofwel wil hij echt dat de N-VA en het Vlaams Belang zo groot worden dat ze samen een Vlaamse regering kunnen vormen.

Ofwel koos hij andermaal voor de vlucht vooruit: woke bespelen vóór de concurrent op rechts het doet. Dan is hij de ezel die zich tweemaal aan dezelfde steen stoot.

Wat denkt u?

Lanoye: Het laatste. De Wever is niet de grote strateeg waarvoor hij doorgaat. Hij laat zich omringen door jaknikkers, blijft obsceen veel partijgeld pompen in imagocampagnes rond zichzelf, gelooft alle lof die hem ten deel valt en negeert elke kritiek. Zo verliest hij de trappers, de teugels en de regie, net zoals vijf jaar geleden is gebeurd met het Marrakeshpact. Hij organiseert zijn eigen neergang.

Toch zullen historici Bart De Wever wellicht een plaats geven tussen de belangrijke politici van dit land. In 2004 werd hij de jonge voorzitter van een partijtje dat op sterven na dood was. Onder zijn leiding is de N-VA de grootste partij van Vlaanderen geworden.

Lanoye: Hij is al twintig jaar partijpotentaat onder de slogan 'de kracht van verandering'. Er gaat binnenkort een generatie naar de stembus die nooit een andere voorzitter van die partij heeft gekend. Dat was zelfs in de hoogdagen van de CVP ondenkbaar. Maar heeft die alom gelauwerde politicus ooit de woelige baren van de echte politiek durven te trotseren: als Belgisch premier, Vlaams minister-president of Europees Commissaris? Nee, al jaren verschuilt hij zich in zijn vossenhol op het Schoon Verdiep. Vandaaruit brandt hij de ene na de andere politicus af, ook van zijn eigen partij. Europees Commissaris Frans Timmermans heeft zijn eigen loopbaan bij herhaling op het spel gezet, ook nu weer, door terug te keren naar de nationale Nederlandse politiek. De Wever durft dat echte werk niet aan. Zelfs in het parlement laat hij zich amper zien. Heeft iemand hem al ooit zich horen uitspreken over internationale hete hangijzers als – ik zeg maar wat – het Israëliisch- Palestijnse conflict?

Tom Lanoye: 'Heilstaat Vlaanderen doet het vaak nog slechter dan het knutselbeleid van bricolage België.'

Zijn kiezers vragen dat niet.

Lanoye: En zo kan hij het politieke systeem dat de Vlaamse beweging jarenlang afdeed als 'de Belgische ziekte', blijven kopiëren naar Vlaanderen en Antwerpen. Op alle bestuursniveaus zitten we opgescheept met een participatie waarvan niet alleen Johnny Bouchez, zoals ik hem graag noem, maar zeker ook De Wever de verpersoonlijking is. Hij belooft al jaren van alles en nog wat, maar laat vervolgens het handwerk over aan zijn adjudanten, zonder zelf ooit direct verantwoording af te leggen.

Stel dat de N-VA een Vlaams bestuursakkoord kan afsluiten met het Vlaams Belang, al dan niet in de vorm van een gedoogconstructie: wat gaat De Wever doen? Zal hij die regering leiden? Nee, te riskant. Zal hij viceminister-president spelen onder Vlaams Belang-voorzitter Tom Van Grieken? Ben je gek. Wordt hij in de federale regering premier van een land dat hij niet helemaal splitst? Mon oeil! Zal hij vicepremier worden onder Paul Magnette (PS) of Alexander De Croo (Open VLD)? Andermaal nee. We weten nu al dat hij, ongeacht wat er gebeurt, partijvoorzitter en burgemeester zal blijven en vanuit die functies aan alle anderen zal blijven zeggen hoe het eigenlijk zou moeten.

Hij kan zich alleen handhaven in een systeem waarin hij zowel de politieke spil als de belangrijkste machtsfactor is: een partij waarvan hij voorzitter is, en een gemeenteraad waarvan hij burgemeester is. Daarbuiten kan hij à volonté anderen blokkeren en er tegelijk voor zorgen dat er honderdduizenden euro's besteed worden aan zijn eigen glorie. Hij kan straks in Antwerpen iedereen trakteren op een culinaire maaltijd in De Smaakhaven. Veertig miljoen aan subsidies kost dat onding alle Vlamingen van de parking. Zo werd De Wever de vleesgeworden arrogantie van de macht.

Waarom krijgt hij dan niet meer weerwerk in Antwerpen?

Lanoye: Omdat veel media zijn spel meespelen, uit angst of berekening. De regionale Antwerpse tv-zender ATV? Dat is een soort N-VA-TV geworden. Acht weken lang was hij de ster van zijn eigen tv-programma, De burgemeesters en hun stad. Samen met Axl Peleman besprak hij al zijn voorgangers op het Schoon Verdiep, van de zestiende eeuw tot de Tweede Wereldoorlog. Dat was best gezellige televisie. Maar waarom krijgt een zittende burgemeester zonder veel tegenspraak een forum waarin hij naar eigen goeddunken andere politici mag loven en duiden? Alsof hij zelf geen politicus meer is? Idolatrie en ideologie raken op die manier doelbewust met elkaar versmolten. Dat is zowel 'banale natievorming' als onverholven zelfpropaganda. Waarvoor hij – anders dan op Facebook – niet eens hoefde te betalen.

In uw pamflet zet u het Vlaams-nationalisme neer als een politieke stroming die voortdurend denkt te lijden onder allerlei 'kaakslagen'. Ooit kwamen die van de Franstaligen, nu zijn het vooral nieuwe Belgen en/of wokies waardoor 'de ware Vlaming' zich bedreigd en miskend voelt.

Lanoye: Liesbeth Homans, de voorzitter van het Vlaams Parlement, zegt dat de N-VA en de andere partijen na de verkiezingen 'zonder taboes aan de tafel zullen zitten.' Wat wil dat zeggen, 'zonder taboes'? Dat de liberalen hun federale kieskring op tafel mogen leggen? Dat we eindelijk mogen herfederaliseren wat al twintig jaar niet werkt? Nee, 'zonder taboes' is codetaal van de N-VA voor: jullie zullen al onze wensen moeten inwilligen, want anders zullen jullie ons verplichten om met extreemrechts samen te werken. Jullie zijn sowieso de schuldigen, want in dit Vlaanderen positioneren jullie je als 'de anderen'.

En dat mag niet?

Lanoye: Het is niet min wat De Wever die jonge, zwarte vrouw genaamd Dalilla Hermans heeft aangedaan. Op tv verkondigde hij dat ze niet geschikt is om op te treden namens de stad Brugge, ook al was zij geslaagd in de aanwervingsprocedure voor trajectcoördinator Brugge Culturele Hoofdstad 2030. En dat allemaal omdat zij jaren geleden een keer heeft gezegd dat 'in de loop van de geschiedenis de blanken altijd aan de verkeerde kant stonden'. O wee, als Hermans zich eens overdreven uitdrukt. De overdrijving is nochtans een stijfiguur waarvan De Wever zelf zich voortdurend bedient. Als hij en andere flaminganten het hebben over de Walen, Molenbeek of de Brusselse werklozen, bedienen ze zich van een etnisch taaltje met een ranzige kant. Het was dus crapuleus van De Wever om Hermans zo voor de leeuwen te gooien. Als vader van een gezin die weet wat het betekent om bedreigd te worden, heeft hij bewust gratuit uitgehaald naar een moeder van drie kinderen. Vervolgens worden die kinderen op straat uitgescheten en bedreigd. En Hermans geniet, in tegenstelling tot De Wever, geen politiebescherming. Bart De Wever verdient mijn respect nooit meer als hij niet eerst openlijk zijn excuses aanbiedt aan Dalilla Hermans.

In uw pamflet ontwikkelt u de stelling dat Vlaams-nationalisten ook in Vlaanderen bewust op zoek gaan naar vijanden: 'Wat nu Georges Soros heet, was vroeger Paula D'Hondt.'

Lanoye: Als de Antwerpse schepen Els van Doesburg (N-VA) op elf juli met haar gemanicuurde wijsvinger zwaait om te zeggen dat Vlamingen wat trotser moeten zijn, dan denk ik: jij bent geen Vlaming maar een deugflamingant, je wilt eigenlijk dat alle andere mensen Vlaming worden zoals jij dat bent. Dat is het ware nationalisme. Op dat vlak zijn er hoogstens kleine verschillen tussen hoe Geert Bourgeois (N-VA) en Tom Van Grieken zichzelf als Vlamingen zien. Wie weigert hen daarin te volgen, is 'geen echte Vlaming'. Terwijl wij, 'de rest', tegelijk toch een ruime meerderheid vormen. De hele linkerzijde, de overgebleven tjeven en liberalen, de ecologisten, de veganisten, bijna alle artiesten en alle nieuwe landgenoten die zich niet haasten om zich volledig te assimileren aan 'de Vlaamse cultuur' van alleen maar Van Grieken: wij zijn per definitie de judassen. En dat alleen maar omdat wij niet meestappen in hún ideologie.

'Goede Vlamingen', het is een term die al decennialang gebruikt wordt in Vlaams-nationalistische kringen. Dus zijn er ook foute Vlamingen, al worden zij niet altijd zo genoemd.

Lanoye: Eufemismen genoeg. Recent schreef Mark Elchardus in De Morgen nog over 'het schrale mensbeeld' dat progressieven zouden delen met neoliberalen. Hij heeft het over 'mannen, vrouwen, kinderen, ontdaan van eigenheid, ontdaan van hun beschaving, van hun waarden, van hun geloof en overtuigingen, volkomen ontworteld'. (zeer boos) Wat is dat anders dan profot fascistisch geleuter van een emeritus socioloog? Ben ik ontdaan van mijn eigenheid, mijn beschaving? (wijst op zijn boekenkast) Wie durft te zeggen dat ik 'Vlaams ontworteld' ben, na alleen al Kartonnen dozen, Sprakeloos en De draaischijf? En kijk wat ik bewerkt heb: van Walschap tot Goethe, van Reynaert de Vos tot Shakespeare. Moet ik mij door fucking Elchardus laten zeggen dat ik geen waarden, geloof en overtuigingen zou hebben? Het is een clichézin die andersdenkenden moet bombarderen tot 'afvalligen' en halve untermenschen. In andere teksten sneerde Elchardus ook al naar zogenaamde 'kosmopolieten'. Met dat woord viseerden ze ooit de Joden. Mens lieve deugd! En veel logica hangt er niet aan vast. Ik ben ooit in één alinea zowel 'kosmopolitisch' als 'wereldvreemd' genoemd.

Maar nationalisten zullen zich nooit verantwoorden voor hun uitschuivers en verleden. De Tweede Wereldoorlog noemen ze gemakshalve een 'duistere pagina', zodat ze snel kan worden omgedraaid. Nooit zullen de Vlaamse voormannen eens klip-en-klaar analyseren waarom het zo gemakkelijk samenwerken was met de nazi's: de ideologische overlappingsen waren groot. En ze zijn het nog altijd.

Het Vlaamse onderwijs zou jonge Vlamingen bij de geschiedenisles moeten houden.

Lanoye: De N-VA zegt het 'klassieke onderwijs' te verdedigen, maar opnieuw is dat double-speak: minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) wil helemaal niet terug naar de humaniora van mijn tijd. Dat zou namelijk betekenen dat er weer méér literatuur, méér kunst en méér algemene vorming zouden komen. Alles wat nu geschrapt wordt, dus. Het Vlaamse onderwijs ligt in een soumission– houding voor ouders die een diploma wiskunde- wetenschappen eisen waar hun uiteraard geniale kinderen zo snel mogelijk veel geld mee kunnen verdienen. Cultuur? Begrijpend lezen? Latijn? Grieks? Tijdverlies!

Tegelijk deel ik de mening van critici dat we ons onderwijs hebben verknald door het vaak te gemakkelijk en te laks te maken. Ik ben ervoor om scholieren te quoteren met een cijfer. Als zoon van middenstanders ben ik een achiever die wil weten hoe goed hij gewerkt heeft. Dat heb ik nog altijd. Ik wil recensies, geen aai over de bol. Ik wil weten wat men vindt van mijn boeken.

Dus mogen er sterren staan bij die recensies.

Lanoye: Natuurlijk. En als al eens iemand een boek als De draaischijf niet goed vindt, dan maakt dat me pissig. Maar geef vandaag eens een slecht cijfer op school. Veel directies zijn doodsbang voor ouders. Die dreigen bij iedere buis met processen. Ik gun elk kind de opvoeding die ik heb gekregen in het Sint-Jozefcollege in Sint-Niklaas, met fantastische leerkrachten en een gezag om uit te dagen en tegen te strijden.

Bart De Wever is de ezel die zich tweemaal aan dezelfde steen stoot.

Juist omdat het onderwijs dat niet meer allemaal brengt, zijn er historische programma's als het Verhaal van Vlaanderen of pedagogische initiatieven als de Canon van Vlaanderen om de Vlaming meer inzicht te geven in zijn eigen geschiedenis.

Lanoye: Er zijn twee discussies over de canon, en die lopen te vaak dooreen. De eerste is de meest fundamentele: moest er überhaupt een officiële canon worden opgesteld? Waarom, door wie en met welk doel? Dat kan een interessant debat opleveren. Helaas is er helemaal niet gedebatteerd: de canon is opgelegd door de Vlaamse regering en zelfs opgedrongen door één regeringspartij, de N-VA. De kern van de canon zijn niet de zestig concrete historische 'vensters': de kern van de canon is het bestaan van de canon zelf.

Die opgedrongen beslissing heeft de meeste academici al in een eerste fase doen afhaken. Wat overbleef om de canoncommissie te bevolken, was een coalition of the willing. Die hebben hun best gedaan, maar misten het vereiste gewicht en gezag. Hun canon is daardoor uitgedraaid op een compromis à la belge tussen wat de opdrachtgever voor ogen stond en wat de onafhankelijke commissieleden uiteindelijk bereid waren af te leveren, terwijl ze toch nog vriendelijk tegengas konden geven.

Zo komen we bij de tweede, minder belangrijke discussie: wat is er uiteindelijk van die canon geworden? Er zitten een paar goede en originele vensters in, maar wat cultuur betreft – met name beeldende kunst, podiumkunsten of het genie Paul van Ostaijen – is de canon volstrekt ontoereikend. Over het algemeen is er te veel meegegaan in de verplichte trots. En er was natuurlijk politieke druk. Als commissievoorzitter Emmanuel Gerard de eerste exemplaren van de Canon van Vlaanderen vlak voor het begin van het N-VA-partijcongres overhandigt aan Vlaams minister-president Jan Jambon (N-VA) en Ben Weyts, alle drie glunderend en glimmend, dan mag u mij niet verwijten dat ik daarin een politiek signaal zie.

En wat nu? Stel maar eens dat we in Vlaanderen wel een regering van N-VA en Vlaams Belang krijgen, zoals in Spanje werd gevreesd voor een coalitie van de Partido Popular en het extreemrechtse VOX. Die krijgt de historische canon als een cadeau in de schoot geworpen en kan de inhoud naar believen aanpassen, of die commissie vandaag nu 'onafhankelijk' is of niet. Kijk naar wat zelfs rechters in Israël of Polen tegenwoordig overkomt aan druk en tegenkanting.

Het eerste venster dat verdwijnt, zal Jacques Brel zijn. Dat wordt Will Tura.

Lanoye: Waarom niet beiden behouden? Ik ben een fan van Tura. Maar zal het homohuwelijk standhouden? De rechten van homo's zijn zogezegd 'verworven', dat zegt zelfs het Vlaams Belang. Tegelijk hoor ik hoe Vlaams fractieleider Chris Janssens zich afzet tegen transgenders om als recent geoute homo toch maar salonfähig te blijven in zijn homohatende omgeving. Mijn nichtje heeft een Italiaanse vriendin, ze willen misschien aan kinderen beginnen. Met de fascisten daar aan de macht wordt dat opeens problematisch. Ze mogen niet meer allebei een officiële ouderlijke rol opnemen. De Italiaanse regering verbiedt dat, met als argument 'het heil van het kind'.

Dat roept kwalijke herinneringen op. Wij hebben nog vaak meegemaakt hoe in de jaren tachtig de homoseksuele partner van een aidspatiënt door diens ouders de toegang tot het ziekenhuis werd ontzegd. Erfenis, aanwezig zijn op de uitvaart, bezoekerrecht aan kinderen van de overleden

partner: nope! En dat allemaal als het gevolg van de gezinsideologieretoriek, die alles terugbrengt tot deze ene zin: 'Elk kind heeft recht op een vader en een moeder.' Wat een belediging is dat niet voor al die weduwen en weduwnaars, al die al dan niet bewust ongehuwde moeders en alleenstaande vaders die hun stinkende best doen voor hun kinderen? Wat hebben zij misdaan om te moeten horen dat die inspanningen eigenlijk toch niet leiden tot een volwaardige opvoeding, want dat kan alleen als die kinderen 'een vader en een moeder' hebben. Nonsens. Kinderen hebben recht op mensen, en liefst zo veel mogelijk, die zich om hen bekommeren. Leve de extended family.

Helaas is alles wat onder LGBTQIA+ valt, vandaag mogelijk in gevaar. Dus ook het homohuwelijk. Ik herinner me nog goed hoe René (Los, de partner van Lanoye, nvdr) en ik uitgescholden zijn toen wij als eerste homokoppel een 'samenleefcontract' sloten. Vandaag moeten we al die oude discussies opnieuw aangaan, en alle strategieën om ons verdacht te maken opnieuw ontzenuwen. Elke homo zal opnieuw een verdoken pedo worden genoemd. Dat is nu al bezig. Het stemt mij bitter en wantrouwig.

Vreest u een rechtse coup als straks de N-VA en het Vlaams Belang de grote winnaars bij de verkiezingen zouden zijn?

Lanoye: Ik kan het niet helpen dat ik nu al parallellen zie tussen wat de ultraconservatieve Republikein Ron DeSantis als gouverneur van Florida doet en de plannen van steeds meer flaminganten in Vlaanderen. Als reactie op de critical race theory heeft DeSantis een wet laten goedkeuren waardoor schoolkinderen verplicht moeten leren dat slavernij ook zijn positieve kanten had: slaven kregen 'de kans om nieuwe vaardigheden aan te leren'. Klimaatontkenners mogen zich, vanwege de tegenwind, op scholen vergelijken met vervolgte Joden als Anne Frank. Abortus en andere vrouwenrechten liggen onder vuur, bedrijven worden afgedreigd als hun beleid te 'woke' is, duizenden boektitels zijn om dezelfde reden al verwijderd uit bibliotheken en de burgerbrigade van DeSantis opereert steeds meer als privé-militie. Gaat Theo Francken (N-VA) in Lubbeek dezelfde toer op? Dat denk ik niet, maar veel kritiek op de waanzin van Trump en DeSantis hoor je bij hem en zijn acolieten niet. Ze verschieten liever hun kruit op Dalilla Hermans, de roetveegpiet en de mannenlinterie. Daar voelen zij zich existentieel door bedreigd. Wie is dan het overgevoelige watje?

Koert Debeuf: 'Wir schaffen das is de grootste morele slag die Europa ooit aan IS heeft toegebracht'

Simon Demeulemeester Knack

'De geschiedenis staat bol van de we-hadden-het-nooit-verwachtmomenten', zegt Koert Debeuf, historicus en directeur van het Tahrir Institute for Middle East Policy. In zijn nieuwe boek Tribalisation legt hij uit waarom oorlog niet langer ondenkbaar is.

Zijn arm zit gekneld tussen een deur waar een uitzinnige menigte tegenaan duwt. Hij mag roepen wat hij wil, de dolle massa is niet tot bedaren te brengen. De al jaren terugkerende droom van Koert Debeuf zegt iets over zijn argwaan tegenover grote groepen en massapsychologie. Al in 1895 typeerde de Franse arts, psycholoog en socioloog Gustav Le Bon in Psychologie des Foules massapsychologie als een intolerante, autoritaire en conservatieve

kracht, waardoor afzonderlijke leden van een groep hun vermogen tot rationeel en kritisch denken verliezen. Dat maakt hen tot dankbare slachtoffers van demagogen. Het is geen toeval, stelt Debeuf in zijn nieuwe boek *Tribalisation. Why war is coming*, dat de Italiaanse fascistische leider Benito Mussolini een groot bewonderaar van Le Bon was.

De brexit is een schoolvoorbeeld van wat tribalisering doet: ze laat mensen in hun eigen voet schieten.

De historicus in de oude geschiedenis en voormalige adviseur van liberaal premier Guy Verhofstadt put opvallend veel uit psychologische bronnen in zijn boek. ‘Tribalisering is veel meer psychologisch gedreven dan politiek of economisch’, verduidelijkt Debeuf, die als directeur van het Tahrir Institute for Middle East Policy Europe kantoor houdt vlak bij het Schumangebouw. Hij omschrijft tribalisering als het proces waarbij mensen zich na een traumatische gebeurtenis terugtrekken in de eigen tribe of stam. Die kan religieus, ideologisch of raciaal gedefinieerd worden. De aanslagen van elf september 2001 in de VS waren zo’n traumatische ervaring. ‘Mensen voelen de grond onder hun voeten wegzakken en gaan dan op zoek naar houvast. Dat betekent vaak terugplooiën op wat je al kent.’ In het tribaliseringsproces speelt de globalisering een belangrijke rol, meent Debeuf. De groeiende connectiviteit van mensen, culturen en economieën leidt ertoe dat één dramatische gebeurtenis makkelijk een mondiale draagwijdte krijgt. De reactie daarop vergelijkt hij met wat gebeurt bij sterfgevallen in families. ‘Na de schok en de initiële roes van saamenhorigheid op een begrafenis barsten soms de felste ruzies uit.’

Leidt tribalisme onvermijdelijk tot oorlog, zoals de ondertitel van uw boek suggereert?

Koert Debeuf: Bijna altijd, zo leert ons de geschiedenis. Tribalisme kan niet zonder vijanden. Voor de Islamitische Staat zijn de VS en Israël de baarlijke duivel, voor een Pegida-aanhanger in Duitsland is een politicus die moskeeën erkent een ‘landverrader’. Dat vijandbeeld wordt bovendien altijd scherper, anders verliest het tribalisme zijn urgentie. Zo verwordt iets wat op zich goed is, een gemeenschaps- en groepsgevoel, tot iets gevaarlijks wat niet anders kán dan escaleren. Zoals het tribalisme van de jaren 1930, dat tot uiting kwam in het nazisme en het communisme. Mij zul je niet horen zeggen dat ‘de jaren 1930 terug zijn’, maar dat het tribalisme weer opgang maakt, valt niet te loochenen.

Geeft u daar eens een voorbeeld van.

Debeuf: In zijn afscheidsbrief had de onlangs overleden Amerikaanse senator John McCain het over de ‘stamentwisten’ in de VS sinds de common ground tussen de Democraten en de Republikeinen aan het verdwijnen is. Zij zijn geen politieke tegenstanders meer, maar vijanden. Of neem de alarmerende vaststelling van de Canadese geografe Elisabeth Vallet dat het aantal muren en hekken op landsgrenzen is vervijfvoudigd sinds de val van de Berlijnse Muur: van 15 in 1989 naar 70 vandaag. Ik heb voor het eerst over tribalisering gepubliceerd in 2015, toen het me begon op te vallen dat er wereldwijd wel erg veel conflicten aan de gang waren. Ik ben toen economische rapporten gaan inkijken en daaruit bleek dat de globalisering stagneert en voor het eerst sinds de oliecrisis van 1975 zelfs achteruitgaat. Daardoor hapert ook de internationale handel. En als goederen de grenzen niet oversteken, dan wel legers, zei de Franse econoom Frédéric Bastiat al in de negentiende eeuw.

Zijn die trends voldoende om zo stellig te poneren dat er oorlog komt?

Debeuf: Ik zeg niet dat oorlog onvermijdelijk is, maar de geschiedenis staat wel bol van de ‘wehadden-het-nooit-verwachtmomenten’. Herinner u Neville Chamberlain, de Britse premier en

voorganger van Winston Churchill, die na een bezoek aan de Duitse kanselier Adolf Hitler in september 1938 stond te zwaaien met een document dat 'peace for our time' garandeerde. Een jaar later vielen de nazi's Polen binnen. Je voelt dat het ook nu weer mogelijk is dat de vlam in de pan slaat – tussen de VS en Israël enerzijds en Iran anderzijds, of tussen de VS en Noord-Korea. Maar ook tussen China en Japan, of China en India. Of neem Rusland, dat met Europa of Turkije in botsing kan komen. Of het kan op een plek zijn waar we het totaal niet verwachten, zoals in Sarajevo in 1914.

En toch, zo lijst u op, zag het er na '9/11' en de Amerikaanse inval in Irak (2003) even naar uit dat de democratie terrein zou winnen en het aantal gewapende conflicten zou afnemen. Wat is er gebeurd?

Debeuf: Zoals ik al zei, moet je dit proces vergelijken met een sterfgeval in de familie: de echte klop komt vaak pas na de begrafenis. Ik heb dat kantelmoment meegemaakt als speechschrijver van premier Guy Verhofstadt (Open VLD). Onder ons Europees voorzitterschap was in 2001 het Verdrag van Nice getekend. De Europese Grondwet in 2005 zou even vlot gaan, dachten we. Want het gevoel leefde: met Europa kan het enkel bergop. Tot de Nederlanders en de Fransen die grondwet in een referendum wegstemden. Dat was een schok, zeker omdat we vaststelden dat de Europese vlag en hymne voorname struikelblokken waren. Discussies over vlaggen zijn zorgwekkend, want ze gaan in de kern over tribes. Het ging in 2005 ook al om 'de Poolse loodgieter die ons werk komt afpakken', net zoals in 2016 bij de brexitcampagne.

Heeft het Europese leiderschap toen wel voldoende begrepen dat veel Europeanen vonden dat het allemaal nogal snel ging met die Europese integratie?

Debeuf: Moesten we het hele proces stopzetten omdat tribalisten de mensen bang maakten voor de Poolse loodgieters? De unie is béter geworden van het Verdrag van Lissabon, dat uiteindelijk de grondwet heeft vervangen. Bijvoorbeeld door te voorzien in de instrumenten waarmee we nu Polen en Hongarije kunnen aanpakken, die steeds meer tribaliseren.

Voorlopig trad Europa vooral hard op tegen Griekenland, toen daar in 2010 een financiële crisis uitbrak. Kan het zijn dat de Europese Commissie meer inzit met de gezondheid van de banken dan met die van haar rechtsstaten?

Debeuf: De Griekse crisis zorgde voor een acuut gevaar: de eurozone kon plots instorten. Een kikker die in kokend water wordt gegooid, zal er meteen uit springen. Zit de kikker in een ketel langzaam opwarmend water, zoals aan het gebeuren is in Hongarije, Polen en deels ook Oostenrijk en Italië, dan blijft hij zitten tot de dood. Dat langzame is eigen aan het tribaliseringsproces. Mijn inschatting is dat we stilaan in een acute fase zitten. De brexit bewijst dat. Hij is een schoolvoorbeeld van wat tribalisering doet met de mensen: ze laat hen in hun eigen voet schieten.

Vindt u de brexiteers en de kiezers van Donald Trump allemaal irrationeel?

Debeuf: Ze zijn gegrepen door irrationele, tribale ideeën als 'het heft weer in eigen handen nemen'. Trump, Recep Tayyip Erdogan, Mohammad bin Salman al-Saoud, Benjamin Nethanyahu, Narendra Modi, Ali Khamenei: allemaal zijn ze illiberaal, tribaal autoritair en onvoorspelbaar. En dus gevaarlijk. (denkt na) Ik denk dat ik dat proces zo scherp aanvoel door mijn verblijf in het Midden-Oosten. Ik heb in die vijf jaar met eigen ogen gezien hoe de euforie van de herwonnen vrijheid razendsnel kan omslaan in een delirische massamoord.

Ik heb in Egypte gezien hoe de euforie van de vrijheid razendsnel kan omslaan in een delirische massamoord.

U hebt het over Egypte, waar het Tahrirplein toneel was van vreugde én geweld?

Debeuf: (knikt) Ik krijg er nog kippenvel van als ik eraan terugdenk. Ik heb de dagen van hoop na de afzetting van Hosni Mubarak van dichtbij meegemaakt. Dat er op die wittebroodsweken strubbelingen volgden, is normaal. Je kunt niet in één nacht van een militaire dictatuur overstappen naar een liberale democratie. Maar toen in 2013 honderden Moslimbroeders het Rabaa-plein in Caïro bezetten uit protest tegen het opsluiten van hun democratisch verkozen president Mohamed Morsi, liet generaal Abdul Fatah al-Sisi minstens 800 man afslachten. En dat werd toegejuicht! Ook door hele slimme mensen, zelfs vrienden van me. Een van hen tweette: 'Kill them all!'

Het probleem is dat wij het antwoord eigenlijk al hebben: de inclusieve samenleving. Niemand in Europa heeft de IS zo veel pijn gedaan als de Duitse bondskanselier Angela Merkel met haar 'wir schaffen dass'. Dat was absoluut geen vergissing, zoals toppers van haar zusterpartij CSU beweren. Integendeel, dat was de grootste morele slag die Europa ooit heeft toegebracht aan de IS! Zeker wanneer daarna ook Refugees welcome-spandoeken verschenen in voetbalstadions. De IS heeft nooit zo veel video's de wereld ingestuurd als toen. En waarom? Omdat hun tribale propaganda, dat Europa een islamofob blok is waar moslims niet welkom zijn, ontkracht werd. (kwaad) Wie Merkel bekritiseert, negeert de feiten. Van de ongeveer 1 miljoen vluchtelingen die Duitsland drie jaar geleden opving, zijn er ondertussen zo'n 300.000 aan het werk. En daarbovenop gaf Duitsland in 2017 een werkvisum aan 3600 Egyptenaren. Dát is een gigantische prestatie. Zeg ik daarmee dat alles koek en ei is in Duitsland? Absoluut niet, want ook daar is het tribale discours in opmars.

Zelfs in Duitsland met zijn beladen geschiedenis komt het liberale discours van mensenrechten en globalisering in de verdrukking?

Debeuf: Toch verzet ik me tegen het idee dat het discours van de mensenrechten, de Europese eenmaking en het internationaal recht achterhaald is. Waarom denkt u dat er zo veel mensen naar Europa willen komen?

Gokje: omdat dit de rijkste regio van de wereld is?

Debeuf: It's not the economy, stupid! (lacht) Alle Egyptenaren die ik ken en die willen emigreren, hebben een goede job. Ze willen naar Europa voor onze politieke vrijheid, freedom of speech en functionerende rechtsstaat. Ons model heeft heus wel nog aantrekkingskracht.

Dat werd in dit blad de afgelopen vier weken fel betwist door niet-westerse intellectuelen.

Debeuf: Gaven ze kritiek op ons model of op onze hypocrisie? Ik denk het tweede. Dat is ook wat ik hoor in het Midden-Oosten. Hoe kunnen de VS elders in de wereld kritiek geven op martelpraktijken, zolang ze de gevangenis op Guantanamo Bay openhouden?

Tot slot: u wordt erg persoonlijk in uw boek wanneer u opbiecht dat uw overgrootvader een nazi was en een grootoom is gesneuveld aan het Oostfront. Waarom doet u dat?

Debeuf: Dat heeft me sterk beïnvloed. Mijn overgrootvader was mijn held, met zijn viertalige bibliotheek en een vriendenkring waartoe grote Vlaamse literatoren als Ernest Claes behoorden. Ik nam zijn felle Vlaamsgezindheid over, inclusief zwarte Vlaamse leeuw op mijn kot en IJzerbedevaarten. Tot ik jaren na zijn dood een foto van hem in nazi-uniform vond. Dat was zo'n grote schok dat ik me afkeerde van elk nationalisme en elke vlag. Ik heb er nooit meer één opgehangen. Behalve in Caïro, maar toen stond de Egyptische vlag voor de revolutie. Net zoals de Franse vlag in de twintig jaar na de Franse Revolutie.

U bent dus geen liberale kosmopoliet van geboorte?

Debeuf: Absoluut niet. Ook ik had veel vooroordelen over de islam. Zeker na 9/11, toen ik veel ben beginnen te lezen over terrorisme. Ik dacht ook dat 'de moslim' een schreeuwende Arabier-met-baard was. Tot ik de Omajjaden-moskee in Damascus bezocht, waar mensen zowel komen bidden als picknicken met hun gezin. Zo'n vreedzame plek had ik in nog geen enkele stad ter wereld gezien. Ik neem mensen hun vooroordelen dus niet kwalijk. Iedereen heeft ze, dat is een feit. Maar het is ook een feit dat ze fout zijn. Ik verwacht van politieke leiders dat ze er tegen ingaan. Wie dat niet doet, is een volger, geen leider.

Kosmopolieten krijgen vaak het verwijt dat ze geen oog hebben voor de angst die de globalisering bij veel mensen opwekt.

Debeuf: Ik denk dat ik die net beter aanvoel omdat ik kosmopoliet ben. Bij bijna elke grote aanslag van de laatste jaren heb ik gevreesd voor het leven van vrienden, mijn gezin of mezelf. De aanslagen in New York en Londen? Vrienden wonen er vlakbij. In Caïro pleegde de IS haar eerste aanslag op vijftig meter van bij ons huis. En hier in Brussel nemen mijn vrouw en ik elke dag de metro in Maalbeek-station.

Weet u, het is niet omdat je kiest voor échte oplossingen, zoals Merkel doet, dat je wegstapt van de angst. Dat is wat de tribalisten ons wijsmaken en waarin veel politici meegaan: Nicolas Sarkozy liep het Front National achterna, Jeremy Corbyn sprak zich amper uit tegen de brexit en Sebastian Kurz vormt in Oostenrijk een regering met de radicaalrechtse FPÖ. En wat is het resultaat? Net als bij Chamberlain: uitstel van executie.

Zaak Sanda Dia: “Het is fictie te denken dat er geen klassenjustitie zou bestaan”

De verontwaardiging over de milde straffen voor de betrokkenen bij de dood van Sanda Dia blijft de gemoederen beroeren. Het zou maar je kind zijn dat op zo'n verschrikkelijke manier om het leven komt. Klassenjustitie ligt op ieders lippen behalve in de media en bij justitie. Daar zijn ze beducht voor het woord. DeWereldMorgen sprak met Mieke Van Laer, advocaat bij Progress Lawyers Network over ongelijkheid, klassenjustitie, rechtspraak en hoe het anders kan.

Verontwaardiging in de samenleving

Mieke Van Laer: “De verontwaardiging in de samenleving is heel terecht. Mensen voelen aan dat die uitspraak fout is en dat de straffen veel te laag zijn in vergelijking met wat er is gebeurd. Ze kunnen zich ook inleven in de gevoelens van de ouders van Sanda Dia. Het moet maar jouw kind zijn dat op die manier sterft.”

“Wat we de afgelopen weken ook hebben gemerkt is dat er een dieperliggende zenuw is blootgelegd. Velen trokken de vergelijking met de tijden van corona waar heel wat mensen die gewoon samenkwamen met vrienden en familie honderden euro's boete hebben gekregen.

Ook een resem andere voorbeelden circuleren op sociale media van mensen die voor minder hogere boetes kregen of een gevangenisstraf. Als je bijvoorbeeld per ongeluk de lage-emissiezone van de stad Antwerpen binnenrijdt met een oude auto krijg je al een hoge boete.”
“Veel jongeren uit de migratie en uit de arbeidersklasse dachten, wij worden voor het minste al aangehouden en voor de rechter geleid, en die Reuzegommers komen gewoon weg met een werkstraf”

“Je hebt die jongens die met parasols hebben gegooid in Blankenberge: zij werden onmiddellijk aangehouden. Bij de Reuzegommers gaat het om een verdacht overlijden, maar ze mochten gewoon vrij blijven rondlopen. Ondertussen konden ze met elkaar afstemmen wat ze zouden zeggen, bewijzen wissen etc. Veel jongeren uit de migratie en uit de arbeidersklasse dachten, wij worden voor het minste al aangehouden en voor de rechter geleid, en die Reuzegommers komen gewoon weg met een werkstraf.”

Klassenjustitie uitgelegd

“Het woord klassenjustitie bestaat uit twee delen: klassen en justitie. Klassen verwijst naar de ongelijkheid in onze samenleving. Door deze ongelijkheid leven we nog steeds in een klassenmaatschappij. Je hebt de gewone man versus de elite. De Reuzegommers noemen zich trouwens heel graag ‘de toekomstige elite van Vlaanderen’. Zij voelen zich duidelijk beter dan de middenklasse en de arbeidersklasse. Klassenjustitie betekent dat het gerechtelijk systeem iemand ten onrechte bevoordeelt of benadeelt, afhankelijk van de klasse waartoe de persoon behoort. Dat gebeurt niet alleen op de rechtbank zelf maar ook op verschillende niveaus vooraf.”

“Klassenjustitie betekent dat het gerechtelijk systeem iemand ten onrechte bevoordeelt of benadeelt, afhankelijk van de klasse waartoe de persoon behoort”

“Het begint al bij wie de wetten schrijft waarop de rechters zich baseren. De zogenaamde “Afkoopwet” is een goed voorbeeld hiervan: als je een fiscaal misdrijf hebt gepleegd zoals belastingfraude, dan kan je jouw vervolging door justitie afkopen door een bepaald bedrag te betalen, in overleg met het parket. En op die manier behoud je ook je blanco strafblad. Niemand zal ooit te weten komen dat je criminele feiten hebt gepleegd.”

“Het gaat ook over de politie. Als de politie iemand uit een lagere sociale klasse tegenhoudt op verdenking van een bepaald feit, zullen ze de persoon sneller meenemen voor verhoor dan iemand uit een hogere sociale klasse.”

“Hetzelfde verhaal voor het parket. Een misdrijf zoals fiscale fraude van iemand uit een hogere sociale klasse wordt sneller zonder gevolg geklasseerd onder het mom van geen prioriteit of onvoldoende bewijs.

“En als die persoon toch naar de rechtbank moet zal die meestal minder zwaar gestraft worden. Omdat ze zich duurdere en meerdere advocaten kunnen veroorloven. Ze kunnen een deskundige betalen die onderzoek doet om bewijzen in hun voordeel te vinden. Ze kunnen hun netwerk inschakelen om minder zwaar gestraft te worden, etc...Qatargate is heel recent een goed voorbeeld van hoe de elite een rechter kan laten wraken door een beroep te doen op hun netwerk.”

“Zowel de media als justitie zijn inderdaad beducht voor het woord klassenjustitie. Ze willen juist vooropstellen dat ze iedereen als gelijken behandelen”

“Zowel de media als justitie zijn inderdaad beducht voor het woord klassenjustitie. Ze horen het niet graag en willen dat zeker zelf ook niet gezegd hebben. Ze willen juist vooropstellen dat ze iedereen als gelijken behandelen.”

“Het is duidelijk dat er nog steeds ongelijkheid is in onze samenleving. Het is daarom raar dat mensen denken dat ze als gelijken zullen behandeld worden in de rechtbank. Dat is fictie. De startpositie is gewoon niet gelijk.”

“Vrouwe Justitia wordt gesymboliseerd met een blinddoek. Dat is misschien zo op het moment dat een strafrechter naar de pleidooien luistert. Maar alles wat er daarvoor is gebeurd met de beklaagden ziet men niet. Hoe ze begeleid worden, hoe ze voorbereid zijn. Welke middelen ze ter beschikking hadden om hun zaak zo goed mogelijk voor te stellen. Dat is anders voor iemand uit de lagere klasse of iemand uit de hogere klasse. Er worden vervolgens vonnissen geveld die ervoor zorgen dat die ongelijkheid die er bestaat in de samenleving gewoon bestendig wordt.”

“Het is dus een fictie te denken dat er geen klassenjustitie zou bestaan. In het Frans zeggen ze ‘faible avec les forts en fort avec les faibles’. Dat wil zeggen dat politie en justitie zich streng opstellen ten opzichte van mensen met een maatschappelijk zwakkere positie. “Straf de armen” zoals ook wel gezegd wordt. Maar men is wel mild voor ‘les forts’, de rijken, voor gelijkaardige feiten. Een winkeldief wordt vaak strenger gestraft dan iemand die op grote schaal fraudeert en zijn vervolging kan afkopen.”

“Een goed voorbeeld is Delhaize. Zo een groot bedrijf gaat naar de rechtbank om een eenzijdig verzoekschrift in te dienen. Dus zonder het weerwoord van de vakbond waar ze mee in conflict zijn. Ze vragen de rechter om stakingspiketten voor hun winkels te verbieden. En ze halen binnen een paar uur hun gelijk van de voorzitter van die rechtbank. Maar als je als burger een zaak wilt starten tegen zo’n groot bedrijf dan zit je met enorm veel drempels. Je moet je advocaat betalen, de gerechtskosten, je zit met heel lange wachttijden. Dit voorbeeld van een eenzijdig verzoekschrift toont aan hoe snel het gerecht kan zijn als het gaat om een bedrijf. Want het lukt niet voor iedereen die zo’n procedure indient. In de meeste gevallen wordt het gewoon afgewezen. En zeggen ze je, ‘volg maar de normale procedure’.” (Zie ook artikel)

Ook in de media worden de Reuzegommers heel vriendelijk behandeld. Iedereen schoot op Acid die in feite de vinger op de wonde legde. De media zwijgen in alle talen over de namen van de Reuzegommers. Terwijl anderen die zelfs niet eens veroordeeld zijn geweest, met naam en toenaam in het groot en in het breed worden uitgesmeerd.

Mieke Van Laer: “Amir Bachrouri is hier inderdaad een goed voorbeeld van. Hij is voorzitter van de Vlaamse Jeugdraad. Bij hem thuis werd een partij drugs gevonden waar hij zelf niets mee te maken had. Zijn oom bleek dat in huis verstopt te hebben. De media twijfelde er echter geen seconde aan om hem met naam, achternaam en foto bovenaan te zetten. Hij is even jong als de Reuzegommers. Want het argument van de media is: ‘Zij zijn jong en hebben nog een toekomst voor zich’. Maar Amir toch ook. Hij had niets te maken met de drugsaffaire van zijn oom. En het hallucinante is dat zijn foto in de krant stond op dezelfde dag dat ze in de krant in een kadertje uitlegden waarom ze de namen van de Reuzegommers niet gingen noemen.”

“De media twijfelde er echter geen seconde aan om Amir Bachrouri met naam, achternaam en foto bovenaan te zetten. Hij is even jong als de Reuzegommers”

“Ik kan het niet hardmaken, maar wellicht hebben de ouders van de Reuzegommers al hun invloed ingezet om ervoor te zorgen dat de namen van hun zonen niet bekend zouden gemaakt worden. Geen idee hoe ze het gedaan kregen. Het kan zijn via een dreigbrief van hun advocaten aan de redacties. Of via de Rotary club of dergelijke waar ze lid van zijn en waar ze er dan onderling over hebben afgesproken. Het is alleszins zo dat iemand die dergelijke netwerken niet heeft of die geen geld heeft om een advocaat in te zetten voor dat soort brieven, er niet in zal slagen om de naam van zijn zoon of dochter uit de media te houden.”

Vertrouwen in justitie zoek?

“Het is wel duidelijk dat het vertrouwen in justitie is aangetast. De uitspraak wordt niet gedragen door het grote publiek. In het begin werd snel gezegd: ‘We moeten de rechtsstaat respecteren.’ Dat impliceert dat, als je protesteert tegen het vonnis, je de rechtsstaat niet respecteert. Veel juristen reageerden ook met: ‘je hebt het arrest niet gelezen, je kan er eigenlijk niets over zeggen’. Ze zeggen eigenlijk, ‘jullie zijn niet slim genoeg om hier je mening over te geven’. Ik vind dat een heel foute houding. Dat vergroot net de kloof tussen de samenleving en justitie.”

“Veel juristen reageerden met: ‘je hebt het arrest niet gelezen, je kan er eigenlijk niets over zeggen’. Ze zeggen eigenlijk, ‘jullie zijn niet slim genoeg om hier je mening over te geven’”

“Juristen klagen vaak op congressen dat er weinig interesse is vanuit de bevolking voor justitie. Nu er wel interesse is, weliswaar in de vorm van kritiek, wordt het niet gewaardeerd. Mensen tonen net hun bezorgdheid, hun belang bij een correcte toepassing van de regels. Ik vind het positief en belangrijk dat mensen zich een mening vormen over justitie. Dat is deel van de democratie.”

“Ik kan me ook gewoon inbeelden dat mensen uit de lagere klassen zich met zo’n uitspraak niet beschermd voelen door de rechtstaat. Ze denken dat het leven van hun kind niet als evenwaardig wordt gezien als het kind van een rijke.”

“Ik kan me ook gewoon inbeelden dat mensen uit de lagere klassen zich met zo’n uitspraak niet beschermd voelen door de rechtstaat.”

Wat moet er veranderen bij justitie?

“Ik geloof effectief dat er dingen moeten veranderen bij justitie. Eén van de problemen is dat er in onze rechtenopleiding heel weinig aandacht is voor de gevolgen van een vonnis op het leven van de gewone werkende mens, asielzoeker, werkloze, etc...Terwijl de impact van een vonnis op hun leven veel groter is dan op dat van mensen uit de hogere klasse. Met hun geld en netwerk geraken die laatsten toch overal.”

“Dat zie je nu ook. De veroordeelde Reuzegommers vinden sowieso snel werk, ook al zouden ze iets op hun strafblad hebben staan. Maar een jonge gast uit een arbeidersmilieu die een winkeldiefstal pleegt of na een vechtpartij slagen en verwondingen op zijn strafblad krijgt, zal hierdoor niet gemakkelijk aan werk geraken. We krijgen in de opleiding allerlei theorieën over de wet en de toepassing ervan, maar voor dit soort zaken is er helemaal geen aandacht. Ze zeggen vaak dat de rechterlijke macht in een ivoren toren zit. Dat klopt volgens mij grotendeels. Velen daar staan niet voldoende stil bij de impact van hun vonnis op het leven van gewone mensen.”

“Ze zeggen vaak dat de rechterlijke macht in een ivoren toren zit. Dat klopt volgens mij grotendeels. Velen daar staan niet voldoende stil bij de impact van hun vonnis op het leven van gewone mensen”

Hoe betrokkenheid van mensen vergroten?

“Sommigen pleiten ervoor om een volksjury niet alleen bij assisen maar ook in andere rechtszaken in te zetten. In De Standaard schreef Eeckhaut een artikel onder de titel: ‘Het volk mort niet als een volksjury uitspraak doet’. Met die titel was ik het eens, en die toont aan hoe belangrijk betrokkenheid is. Het besluit van dat artikel was weliswaar dat een jury waarschijnlijk tot dezelfde beslissing zou zijn gekomen. Daar heb ik mijn twijfels bij: ik denk eerlijk gezegd niet dat er een gelijkaardige uitspraak zou zijn geweest met een volksjury.”

“Je hebt ook het systeem van de arbeidsrechtbank, waar je naast een rechter die luistert naar de argumenten van de verschillende partijen, ook een vertegenwoordiger hebt van de werknemers en een vertegenwoordiger van de werkgevers. Zij weten hoe het er echt aan toe

gaat op de werkvloer. En kunnen de argumenten van de verschillende partijen ook vanuit de praktijk beoordelen. Terwijl rechters alleen kijken naar de juridische argumenten.”

“In mijn opleiding recht moesten we geen praktijkervaring opdoen bij een OCMW, een sociaal assistent of een middenveldorganisatie. Terwijl als we dat zouden introduceren of meegeven in de rechtenopleidingen, toekomstige rechters zich veel meer bewust zouden worden van het effect van hun vonnis op het leven van mensen.”

“Die ivoren toren openbreken en zorgen dat er meer mensen uit de praktijk de rechters zouden kunnen bijstaan, dat zou volgens mij voor een betere rechtspraak zorgen”

“Mochten rechters zoals in de arbeidsrechtbank bijgestaan worden door mensen uit de praktijk, zoals bijvoorbeeld een sociaal assistent, dan konden ze samen bekijken welke strafmaat het best geschikt is om iemand te straffen zonder de persoon helemaal de dieperik in te duwen. Zulke uitspraken zouden veel meer gedragen worden en realistischer zijn. Die ivoren toren openbreken en zorgen dat er meer mensen uit de praktijk de rechters zouden kunnen bijstaan, dat zou volgens mij voor een betere rechtspraak zorgen.”

Recuperatie verontwaardiging om strenger te straffen

“We zien nu dat rechts probeert om de verontwaardiging te recupereren door om meer repressie te roepen en dus om strengere straffen te verantwoorden. Tijdens de Dutroux-affaire gingen er bijvoorbeeld zelfs stemmen op, om de doodstraf terug in te voeren. En hier zie je ook dat politici zowel van rechts als uit het centrum pleiten voor strengere straffen, werkstraffen op het strafblad, etc... We vinden dat niet correct. Het is niet nodig om strengere straffen te voorzien. Als de rechters strengere straffen hadden willen geven aan de Reuzegommers, konden ze dat doen, zoals het parket trouwens had gevraagd.

“Nog strengere straffen invoeren is ook echt geen oplossing. Want al die systemen die ik daarnet heb beschreven, zowel als het gaat over wie de wetten schrijft als bij de politie en het parket tot in de strafrechtbank, die blijven aanwezig. Nog strengere straffen zullen geen impact hebben op de elite die aan belastingontduiking doet of in dit geval iemand de dood injaagt. Het zullen terug de mensen uit de lagere sociale klassen zijn die daarmee zwaarder aangepakt zullen worden.”

“Nog strengere straffen zullen geen impact hebben op de elite die aan belastingontduiking doet of in dit geval iemand de dood injaagt. Het zullen terug de mensen uit de lagere sociale klassen zijn die daarmee zwaarder aangepakt zullen worden”

“Kati Verstrepen van de Liga voor Mensenrechten heeft het in een opiniestuk heel treffend omschreven: ‘De gelijkheid die aan iedereen beloofd wordt in de universele verklaring voor de rechten van de mens blijft nog te vaak een utopie.’ Daar ben ik het helemaal mee eens. De ongelijkheid in de samenleving moet inderdaad als prioriteit aangepakt worden.”

“Om de recuperatie waarover ik het net had te vermijden, is het belangrijk dat alle democratische stemmen zich laten horen en eisen dat er een justitie komt die de belangen van de gewone mens centraal zet. Dat is ook de enige manier om een einde te maken aan de klassenjustitie.”, besluit Mieke Van Laer.”

Mieke Van Laer, is advocaat bij Progress Lawyers Network. Een progressief advocatenkantoor dat zich heeft gespecialiseerd in strategisch procederen voor vakbonden, burgeractiecomités en organisaties die maatschappelijke verbetering willen.

Abdelkader Benali: 'Het wordt steeds belangrijker dat we jonge mensen grondig en accuraat leren lezen. Dat ze leren wat nep is en wat niet'

Interview door DIRK LEYMAN 12 maart 2022

BIO Nederlands auteur van romans en theater, en tv-presentator. Geboren op 25 november 1975 in Ighazzazen, Marokko. Laatste boek: Moeder en zoon (2022) Een verhaal over thuiskomen, Lannoo, 64 p., 12,99 euro.

Praten met Abdelkader Benali is een intense bezigheid. Zijn geest fladdert alle kanten op, als zo'n opgejaagde vleermuis bij valavond. Hij grijpt zichzelf naar het hoofd of speelt dialogen met zijn ouders na. Hij gooit zich volledig. "Een uurtje praten", bezweerde hij me vooraf. Zijn tijd is kostbaar.

Enkele fragmenten uit dit interview

Twee schilderijen van Rembrandt blijven Benali daarbij eindeloos fascineren. Het eerder genoemde Terugkeer van de verloren zoon (1668), maar ook Het offer van Abraham (1635). Waarom? "Het zijn allebei oerverhalen", zegt Benali. "Met belangrijke noties over het vaderschap. En het raakt aan het oorsprongverhaal van de islam, Abraham is de aartsvader van het derde monotheïstische -geloof.

"Ik ben zo ook weer intenser beginnen nadenken over het belang van het Offerfeest. Het is het moment waarop de mensen elkaar vergeven, terwijl we hen verder een heel jaar lang nauwelijks zien. Het is de enige dag waarop we echt doen alsof er een organische, eeuwig onveranderlijke orde bestaat. Een opdracht van God om het lam te offeren. Ik heb zelf proustiaanse herinneringen aan het Offerfeest."

Die u in het boek nogal uitvoerig voorschotelte. Sommige lezers zullen even moeten slikken als u het schoonmaken van het dode lam beschrijft.

"Ik heb op het platteland bij zo'n -offer geassisteerd. Het duurt een dag, een arbeidsintensief proces om zo'n dier te slachten en schoon te krijgen. Zo hebben we het als beschaving duizend jaar gedaan, het vangen van het dier was al een hele opgave, laat staan het voeden, het cultiveren en domesticeren. De slacht is slechts één stap in dat proces. Slachten geldt als een manier om je mannelijkheid te bewijzen."

Maar u hebt het zelf nooit gedaan?

"Het mes is mij wel aangeboden, maar ik kon het niet, nee. Ik heb wel het dier vastgehouden. Maar bij het slachten sloot ik mijn ogen. Er gaat een enorme kracht van uit, het dier begint te schoppen, het bloed en het leven golft eruit. Ik droeg een djellaba, doordrenkt van het bloed. Heel intens... En dan gaan we over tot de orde van de dag, met alle ingewanden die moeten worden schoongemaakt. Dan trek je daar de dunne darm uit en die moet je uitblazen, met een keteltje water... een bizar tafereel. Maar je beseft wel: zo hebben we het eeuwenlang gedaan als mensheid."

U begrijpt wellicht dat dergelijke slacht-handelingen tegenwoordig veel afschuw en protest oproepen, en niet enkel bij dierenrechtenorganisaties?

"Ik ben tegen de vleesverwerkende industrie, maar niet tegen het slachten zelf. Ik vind eerder dat het op industriële schaal fokken -monstrueuze afmetingen aanneemt. Ik stond onlangs een keer aan een nachtelijk tankstation naast een vrachtwagen met varkens. Wist je dat ze die zelfs 's nachts vervoeren? Dat je de angst proeft en ruikt?"

“Nee, ik vind ritueel slachten eerlijker. Het vergt ook een bepaald soort moed. Het zit bovendien verankerd in een ritueel, dat eeuwenlang diende om vrede tussen mensen te bewerkstelligen. Je geeft de dood uit handen en het zoenoffer is dat we samen eten. Ik heb toen ook van het geslachte dier gegeten, omdat ik het niet afwijs.”

U wijdt in Moeder en zoon -ettelijke enthousiaste passages aan Rembrandt. Wat verbindt u met hem?

“Ik heb altijd het gevoel dat de verhaalkracht en de signatuur van Rembrandt heel dicht op mijn familierealiteit zit: onder zijn menselijkheid voelde ik mijn eigen biografie, de relatie tot de vader, mijn ouderschap. Kijk naar de doorleefde handen van de vader op het schilderij van de verloren zoon. Die handen, daar zit de hele cultuurgeschiedenis van een tijd in. Tijd en ruimte in beweging. Het zijn enorm kwetsbare lichaamsdelen.”

Rembrandt beschouwt u als ‘de grootste verhalenverteller onder de schilders’. Maar met de spirit van ‘een klassieke migrant: -ontworteld en op drift’.

“Hij bezat een onmogelijk groot talent om iets naar zijn hand te zetten, maar hij kwam niet uit een intellectueel milieu of uit een kunstatelier gerold. Hij was een boerse man en dat zie je ook op de echte, uit het leven gegrepen mensen die hij afbeeldde.

“Op zijn beroemde zelfportret staat hij als een ambachtsman. Niet als een schilder, met zijn aardappelneus. Rembrandt had die aardse kant, maar hij was ook iemand die zich portretteerde als -oriëntalist, als Moor, als Ander, omdat hij in de Amsterdamse Jodenbreestraat woonde, in het hart van de migrantenbuurt, waar ook Sefardische -Joden uit Antwerpen heenvluchtten.”

Benali is erg begaan met de vluchtelingenkwestie en sprong samen met zijn vrouw Saïda al in de bres voor Oekraïne bij het inzamelen van hulpgoederen in Amsterdam. “We moeten beseffen dat er heel veel vluchtelingen onze kant op gaan komen. En zo kom ik wéér bij Rembrandt uit. Wie is je naaste en waar zit je medeleven? Ik schrik wel dat er sommige journalisten debatteren over het feit of Oekraïners dichter bij ons staan dan -Syriërs en Afghanen. Bestaan er dan echt A-categorieën vluchtelingen op basis van de kleur van de ogen en huidskleur en verdient de ene meer hulp dan de andere? Ontstellend is dat.”

In zijn Trouw-columns over Oekraïne poneert Benali dat het gaat om “een strijd tussen vrijheid en tirannie”: “Een paar jaar geleden was ik uitgenodigd op een congres in de Slovaakse hoofdstad Bratislava. Om te praten over het nieuwe fascisme, het populisme en het trumpisme. Maar na mijn redevoering kreeg ik te horen: ‘Ja, meneer Benali, u hebt mooi gesproken. Maar u hebt het helemaal niet over Poetin gehad! Want het is wel degelijk oorlog om Europa.’ Toen dacht ik: wat heb ik gemist? Poetin, nee, die was me ontglipt. Voor Oost-Europese sprekers was het allemaal al aan de gang. Er wás al een nieuwe Koude Oorlog. Nu worden we er met de haren bij getrokken, zijn we ontwaakt. Begint het ons ook te dagen dat Poetin in Syrië was begonnen aan een oorlogszuchtig project dat hij verderzet in Oekraïne? Syrië was zijn proeftuin.”

U verwees ook naar het boek van Timothy Snyder, De weg naar onvrijheid, waarin hij de nieuwe wereldorde poogt te doorgronden.

“Dat is inderdaad een ontluisterend en macaber boek over hoe Russen al acht jaar lang zich moeien en onze informatievoorziening manipuleren. Hoe ze de eigen bevolking sluw drogeren met fake-nieuws. Die hele bevolking zit à la Hitler ingekapseld in een netwerk van leugens en propaganda.

“Snyder laat zien hoe de waarheid op sociale media wordt verkracht, maar ook hoe bots en -hackers worden ingezet om in het Westen een tegenwaarheid te lanceren: hoe onze vrijheid wordt afgeschilderd als onvrijheid. Het is orwelliaans, zo uit 1984. En het werkt. Want hoeveel mensen zijn er niet gaan geloven dat de coronamaatregelen -drieste vrijheidsbeperkingen zijn?

Die gedachten zijn niet uit de lucht komen vallen. Daar heeft -iemand belang bij. Dat is mister Poetin.”

Verklaar u nader?

“Nu ja, er is een lange waslijst van machinaties om het Westen te destabiliseren. Je hoeft enkel maar te kijken naar de manier waarop de uit-verkiezing van Donald Trump in elkaar is gezet. Dan had je Pizzagate, waarbij Russische -samenzweerdere beweerden dat Hilary Clinton pedofiele praktijken botvierde in een pizza-restaurant. Zie ook de gele hesjes in Frankrijk, neergezet als ‘slachtoffers van een totalitair systeem’, -namelijk de democratie. Euh? Dan vallen de schellen van je ogen. Snyder toont hoe naïef we zijn geweest. Ook bij de wappies is er garen gesponnen.”

Hoe kun je desinformatie nog tegengaan?

“Ik denk dat het steeds belangrijker wordt dat we jonge mensen grondig en accuraat leren lezen. Dat ze literatuur kunnen interpreteren. Dat ze leren wat nep is en wat niet. Het lezen op technisch en metaforisch niveau moet aangezwengeld, zeker in een samenleving waar beelden domineren. Ik haal tegenwoordig 90 procent van mijn informatie van de radio, want een stem liegt niet. Het gesproken woord dwingt tot kritisch luisteren. Althans, moet beter zijn best doen om te liegen. Terwijl beelden op oneindige niveaus gemanipuleerd kunnen worden en in zo’n immens tempo op je afkomen.”

In een recente column over Oekraïne en de toekomst van Europa schrijft u nogal boud: ‘Verdedigen we onze stroperige bureau-cratie of verwelkomen we de opgepompte tirannie?’

“Wel, ik bedoel dat democratie traag en stroperig is. Maakt Poetin misbruik van ons gebrek aan vertrouwen in onze democratie? Zeker. Tegenwoordig is onze democratie ook zo ingericht dat we het nergens meer eens over worden. We zijn slaapwandelaars in ons glazen huis geworden. En zo ontstaat het gevoel dat je geen identiteit en kracht meer hebt. Wij hebben niet geïnvesteerd in het leger, maar in de verzorgingsstaat. In onderwijs, wetenschap en cultuur.

“Maar we hebben cultureel ook kansen laten liggen omdat het populisme eiste dat de gewone man het ook moest begrijpen. In de zucht om iedereen tevreden te stellen, begonnen we zelfs aan onze democratische beginselen te twijfelen. Zie maar de sterk toegenomen liefde voor de idee van de Sterke Man. En wat doen dictaturen? Die geven kracht en macht.

“Poetin heeft zijn land twintig jaar lang autoritair kunnen moderniseren, ten koste van elke democratische beweging: de jacht op Navalny, gemuilkorfde kranten en radiostations en uitgewezen ngo’s. En hij heeft ons, Europeanen, voorgesteld als homofiele, lgbtq+, kussende, slappe woke--mensen. Hij veracht democratie, want die ondermijnt zijn geloofwaardigheid. Poetin wou dat die verdeeldheid in het Westen zo groot werd dat populistische partijen als die van Thierry Baudet en Eric Zemmour in het gat sprongen, dat het Vlaams Belang of de AfD zich gesteund voelden door de agitprop van Rusland. Stel je voor dat Zemmour aan de macht komt in Frankrijk? Houellebecq kan het haast niet verzinnen.”

Wil Poetin de klok terugdraaien? Hij lijkt terug te grijpen naar een cocktail van collectivisme en remedies uit de communistische hoek, vermengd met een eigenaardig soort conservatisme, autoritair nationalisme en orthodox geloof.

“Volgens Poetin loopt er een beschaving van Rusland tot Azië en die heeft het spirituele machtswoord. En het westerse modernisme contamineert dat, vrouwenrechten vergiftigen dat, andersgeaardheid contamineert dat. Hij gelooft dat dat organisme zich als kanker invreet in een Russische ziel. Hij citeert daarbij ook denkers, soms van honderd jaar oud.

“Snyder laat het zien: ideeën hebben gevolgen. Wij zijn de afgelopen vijftig jaar gaan denken: wie geld heeft, maakt het. Als de ander verliest, dan ga ik door, dan win ik. Als je een dikke auto hebt, ben ik beter dan jou. Onze ideeën van welvaart, liberalisme, mensenrechten en sociaaldemocratie, die zijn we ergens vergeten. Terwijl leiders natuurlijk graag ideologische munitie hebben.

“In Syrië, in de Donbas, en zelfs in Amerika is Poetin zich gaan warmdraaien voor ‘the great game’. Door het bewind van Trump kon Poetin de tijd kopen om te doen wat hij nu wil doen. Niemand legde hem een strobreed in de weg. Het stoorde hem dat Oekraïne een open land aan het worden was. Maar toen die invasie begon, dacht ik, waarom zal hij stoppen in Oekraïne? Waarom ook niet Moldavië en de Baltische staten?”

Jebbron Info

Wens je Jebbron-Info niet meer te ontvangen, geef dan een seintje via mail.

Jebbron vzw ; Open Huis voor Vorming en Pastoraat

Nieuw Mailadres : jebbron@jebbron.be

Nieuwe Website www.jebbron.be

Nieuw Postadres: Hogeweg 50, 9320 Erembodegem

Raad van Bestuur: Inge De Bruyn, Paul De Witte, Luc D’Hooghe, Annie Maes, Kristien Renneboog, Erik Van Assche

Liturgieverantwoordelijke Paul De Witte